

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NILS WAHL
prednesené 21. mája 2015¹

Vec C-194/14 P

**AC-Treuhand AG
proti**

Európskej komisii

„Odvolanie — Kartely — Európske trhy s tepelnými stabilizátormi — Určovanie cien, rozdelenie trhov a výmena citlivých obchodných informácií — Rozhodnutie, ktorým sa konštatujú porušenia článku 81 ES (teraz článok 101 ZFEÚ) a článku 53 Dohody o EHP — Rozhodnutie týkajúce sa poradenského podniku, ktorý nepredstavuje konkurenčnú hrozbu na relevantných trhoch“

1. Cieľom pravidiel uplatniteľných na podniky na základe článkov 81 ES a 82 ES (teraz články 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ) je zakázať obmedzenia voľnej hospodárskej súťaže. Na zistenie obmedzenia hospodárskej súťaže sa vyžaduje, aby sa na základe hospodárskej analýzy preukázalo, že dotknutý podnik svojím správaním úplne alebo čiastočne prestane predstavovať konkurenčnú hrozbu, ktorá je charakteristická pre účinnú hospodársku súťaž, pre ostatné subjekty na dotknutom trhu alebo dotknutých trhoch, čo je v konečnom dôsledku na ujmu hospodárskej efektivity a blaha spotrebiteľov. Správanie, ktoré neobmedzuje hospodársku súťaž v uvedenom zmysle, naopak bez ohľadu na to, do akej miery ho možno z morálneho či etického hľadiska kritizovať, nemôže spadať pod zákazy stanovené právom Únie v oblasti hospodárskej súťaže a najmä sa naň nemôže vzťahovať zákaz kartelov uvedený v článku 81 ods. 1 ES.

2. Prejednávaná vec podľa môjho názoru poskytuje celkom jedinečnú príležitosť na pripomenutie tohto základného pravidla.

3. AC-Treuhand AG (ďalej len „AC-Treuhand“) sa svojím odvolaním domáha zrušenia rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie AC-Treuhand/Komisia², ktorým Všeobecný súd zamietol jej žalobu, ktorej predmetom bol návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2009) 8682 v konečnom znení z 11. novembra 2009 týkajúceho sa konania podľa článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/38.589 – Tepelné stabilizátory, ďalej len „sporné rozhodnutie“)³, a subsidiárne návrh na zníženie pokút, ktoré jej boli uložené.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — T-27/10, EU:T:2014:59 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

3 — Zhrnutie uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie C 307, 2010, s. 9.

4. Spomedzi otázok, ktoré vyvoláva prejednáváná vec, si zasluhuje pozornosť jedna otázka, ktorá zatiaľ nie je vyriešená. Súdny dvor má totiž po prvý raz⁴ určiť, či poradenský podnik, ktorý nepôsobí na predmetných trhoch alebo na súvisiacich trhoch, možno stíhať za porušenie pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže z dôvodu, že uľahčil realizáciu kartelovej dohody. Táto vec teda poukazuje na dôležitú problematiku, ktorá je stále aktuálna⁵ a v rámci ktorej sa má Súdny dvor vyjadriť k rozsahu zákazu kartelov zakotvenému v ustanoveniach Zmlúv týkajúcich sa hospodárskej súťaže, a teda aj k povahe konaní, ktoré môžu spadať pod tento zákaz.

I – Okolnosti predchádzajúce sporu

5. Okolnosti predchádzajúce sporu, ako boli uvedené v bodoch 1 až 24 napadnutého rozsudku, možno zhrnúť takto:

„2 Komisia... v [spornom] rozhodnutí konštatovala, že niektoré podniky porušili článok 81 ES a článok 53 Dohody o [EHP] tým, že sa na území EHP zúčastnili na dvoch súboroch protisúťažných dohôd a zosúladených postupov týkajúcich sa jednak sektora cínových stabilizátorov a jednak sektora epoxidovaného sójového oleja a esterov (ďalej len ‚sektor ESBO/estery‘).

...

4 Podľa článku 1 [sporného] rozhodnutia každé z týchto porušení spočívalo v určovaní cien, rozdelení trhov prostredníctvom predajných kvót, rozdelení zákazníkov a vo výmene citlivých obchodných informácií, a to najmä o zákazníkoch, produkcii a predajoch.

5 V [spornom] rozhodnutí sa uvádza, že dotknuté podniky sa zúčastnili na týchto porušeníach v rôznych obdobiach, a to v období od 24. februára 1987 do 21. marca 2000 v prípade cínových stabilizátorov a v období od 11. septembra 1991 do 26. septembra 2000 v prípade sektora ESBO/estery.

6 [Odvolateľka], spoločnosť AC-Treuhand..., s hlavným miestom podnikania v Zürichu (Švajčiarsko), je poradenskou spoločnosťou ponúkajúcou ‚kompletný balík služieb na mieru národným a medzinárodným združeniam a záujmovým skupinám‘, pričom je spresnené, že z [o sporného] rozhodnutia tiež vyplýva, že táto spoločnosť opisuje svoje služby takto: ‚riadenie a správa švajčiarskych a medzinárodných profesijných združení, ako aj neziskových zväzov a organizácií; zhromažďovanie, spracovanie a využívanie trhových informácií; prezentácia trhových štatistík; kontrola oznámených údajov u účastníkov‘...

...

10 V [spornom] rozhodnutí sa [odvolateľke] pripisuje zodpovednosť v rozsahu, v akom mala podstatnú a podobnú úlohu v rámci dvoch predmetných porušení tým, že za odplatu organizovala stretnutia pre účastníkov kartelu, na ktorých sa aktívne zúčastňovala,

4 – Treba poukázať na to, že rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, AC-Treuhand/Komisia (T-99/04, EU:T:2008:256) (ďalej len ‚rozsudok AC-Treuhand I‘), v ktorom sa Súd prvého stupňa po prvý raz vyjadril k uplatneniu článku 81 ES na poradenský podnik, ktorý prispel k realizácii porušenia, totiž nebol napadnutý odvolaním. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že hoci vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, sa rozhodlo, že AC-Treuhand je zodpovedná za porušenie článku 81 ES, bola jej uložená len pokuta vo výške 1 000 eur – čo je úplne symbolická suma v porovnaní so sumou pokút uložených podnikom, ktorých sa týkalo rozhodnutie napadnuté v tejto veci [rozhodnutie Komisie 2005/349/ES z 10. decembra 2003 o konaní podľa článku 81 [ES] a podľa článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-2/37.857 – Organické peroxidy) (Ú. v. EÚ L 110, 2005, s. 44)].

5 – V nedávnom rozhodnutí zo 4. februára 2015 Komisia sankcionovala ICAP, maklérsku spoločnosť so sídlom v Spojenom kráľovstve, pokutou vo výške 14,96 milióna eur za to, že uľahčila šesť zo siedmich kartelových dohôd zistených v odvetví úrokových derivátov v jehoch prostredníctvom rôznych činností, ktoré prispeli k dosiahnutiu protisúťažných cieľov sledovaných účastníkmi týchto kartelových dohôd. Proti tomuto rozhodnutiu bola 14. apríla 2015 podaná žaloba na Všeobecnom súde (vec T-180/15, v ktorej v súčasnosti prebieha konanie).

zhromažďovala údaje o predajoch na relevantných trhoch a tieto údaje poskytovala účastníkom stretnutí, navrhovala, že bude vystupovať ako moderátor v prípade napätia medzi dotknutými podnikmi, a motivovala účastníkov, aby dosiahli kompromis...

...

- 20 V článku 1 [sporného] rozhodnutia sa [odvolateľke] pripisuje zodpovednosť za účasť na porušení týkajúcom sa cínových stabilizátorov v období od 1. decembra 1993 do 21. marca 2000 a na porušení týkajúcom sa sektora ESBO/estery v období od 1. decembra 1993 do 26. septembra 2000.

...

- 24 Článok 2 [sporného] rozhodnutia znie:

„Za porušenie/porušenia právnych predpisov na trhu s cínovými stabilizátormi... sa ukladajú tieto pokuty:

...

- 17) AC-Treuhand je zodpovedná za sumu 174 000 eur,

...

Za porušenie/porušenia právnych predpisov na trhu s ESBO/estermi... sa ukladajú tieto pokuty:

...

38. AC-Treuhand je zodpovedná za sumu 174 000 eur,

...“

II – Konanie na Všeobecnom súde a napadnutý rozsudok

6. Odvolateľka návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 27. januára 2010 navrhla zrušiť sporné rozhodnutie alebo subsidiárne znížiť pokuty, ktoré jej boli uložené.

7. Na podporu svojej žaloby odvolateľka uviedla deväť žalobných dôvodov, ktoré Všeobecný súd – po tom, čo vzal na vedomie, že odvolateľka vzala deviaty žalobný dôvod späť – takto zhrnul v bodoch 36 a 268 napadnutého rozsudku:

- „36 [Odvolateľka] uvádza na účely zrušenia [sporného] rozhodnutia štyri žalobné dôvody, ako aj prvú časť piateho žalobného dôvodu, ktoré sa zakladajú po prvé na porušení článku 81 ES, ako aj zásady zákonnosti trestných činov a trestov (tretí žalobný dôvod), po druhé na premlčaní práv Komisie uložiť pokuty na základe článku 25 ods. 5 nariadenia č. 1/2003 (druhý žalobný dôvod), po tretie na porušení práva na obhajobu z dôvodu oneskoreného informovania o vyšetrení, ktoré bolo voči nej začaté (ôsmy žalobný dôvod), po štvrté na porušení zásady primeranej lehoty z dôvodu dĺžky správneho konania (siedmy žalobný dôvod) a po piate na porušení článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 (prvá časť šiesteho žalobného dôvodu).

...

268 [Odvolateľka] na podporu svojich subsidiárnych návrhov na zmenu [sporného] rozhodnutia, pokiaľ ide o výšku pokút, ktoré jej boli uložené, uvádza štyri žalobné dôvody, ako aj druhú časť piateho žalobného dôvodu, založené po prvé na nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o dĺžku trvania porušenia (prvý žalobný dôvod), po druhé na dĺžke správneho konania (siedmy žalobný dôvod), po tretie na povinnosti Komisie uložiť za okolností prejednávanej veci iba jednu symbolickú pokutu (štvrtý žalobný dôvod), po štvrté na porušení usmernení z roku 2006 z dôvodu výpočtu základnej sumy pokuty (piaty žalobný dôvod) a po piate na porušení uvedených usmernení z dôvodu stanovenia jej platobnej schopnosti (druhá časť šiesteho žalobného dôvodu).“

8. Všeobecný súd po tom, čo zamietol všetky uplatnené žalobné dôvody, zamietol žalobu v celom rozsahu.

III – Návrhy účastníkov konania a konanie na Súdnom dvore

9. Svojím odvolaním odvolateľka navrhuje, aby Súdny dvor:

- zrušil napadnutý rozsudok,
- zrušil sporné rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka, alebo subsidiárne znížil pokuty, ktoré jej boli uložené,
- subsidiárne v druhom rade vrátil vec Všeobecnému súdu,
- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania na Všeobecnom súde a Súdnom dvore.

10. Komisia navrhuje zamietnuť odvolanie a zaviazat' odvolateľku na náhradu trov konania.

11. Účastníci konania vyjadrili svoje stanoviská písomne a ústne na pojednávaní 4. marca 2015.

IV – Analýza odvolania

12. Na podporu svojho odvolania odvolateľka uvádza štyri odvolacie dôvody, ktoré sú založené po prvé na porušení článku 81 ES a zásady zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá je zakotvená v článku 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), spočívajúceho v konštatovaní, že skutky, ktorých sa dopustila, predstavovali protisúťažnú dohodu, po druhé na porušení tejto poslednej uvedenej zásady, ako aj zásady rovnakého zaobchádzania a povinnosti odôvodnenia pri ukladaní pokút, po tretie na porušení článku 23 ods. 2 a 3 nariadenia (ES) č. 1/2003⁶ a usmernení k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003⁷ a po štvrté na porušení článku 261 ZFEÚ, ako aj článku 23 ods. 3 a článku 31 nariadenia č. 1/2003 pri výkone neobmedzenej právomoci Všeobecného súdu.

6 — Nariadenie Rady zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

7 — Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2 (ďalej len „usmernenia z roku 2006“).

13. Ako som uviedol v úvode týchto návrhov, prvý odvolací dôvod vyvoláva zásadnú otázku, na ktorú sa budem sústrediť pri svojej analýze, pričom ešte predtým v krátkosti opíšem argumentáciu, ktorú v súvislosti s týmto odvolacím dôvodom konkrétne uvádza každý z účastníkov konania. Vzniká totiž otázka, či spoločnosť, ktorá nepôsobí na trhu, na ktorom existuje kartel, môže v súvislosti s týmto kartelom predstavovať podnik, ktorý sa zúčastnil na protisúťažnej dohode v zmysle článku 81 ES, a teda či jej možno pripísať porušenie uvedeného ustanovenia a prípadne jej na základe toho uložiť povinnosť zaplatiť pokutu.

A – Argumentácia účastníkov konania

14. Prvý odvolací dôvod sa týka bodov 43 až 45 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd zamietol tretí žalobný dôvod uplatnený odvolateľkou, ako aj rôznych bodov rozsudku AC-Treuhand I, na ktoré napadnutý rozsudok odkazuje.

15. Odvolateľka vytýka Všeobecnému súdu, že jednak konštatoval, že na jej správanie možno uplatniť článok 81 ES, a jednak konštatoval, že taký extenzívny výklad bol primerane predvídateľný v čase skutočností zakladajúcich porušenie. Všeobecný súd teda jednak porušil článok 81 ES a jednak nedodrжал požiadavky presnosti a predvídateľnosti, ktoré vyplývajú zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) zakotvanej v článku 49 ods. 1 Charty.

16. V tejto súvislosti odvolateľka v prvom rade tvrdí, že Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku A. Menarini Diagnostics S.r.l. v. Taliansko z 27. septembra 2011 jasne stanovil, že konania, v rámci ktorých sa ukladajú pokuty na základe kartelového práva, majú trestnoprávnu povahu. Preto je potrebné uplatniť vysokú úroveň ochrany zásady zákonnosti trestných činov a trestov stanovenej v trestnom práve. Odvolateľka tiež tvrdí, že požiadavka právnej jednoznačnosti je aj podľa názoru samotného Súdneho dvora⁸ mimoriadne dôležitá v oblasti, v ktorej – tak ako v prejednávanom prípade – prichádza do úvahy uplatnenie mimoriadne závažných sankcií.

17. Odvolateľka ďalej uvádza, že sama nie je účastníčkou dohody alebo zosúladeného postupu v zmysle článku 81 ES.

18. Tvrdí, že z jednoznačného znenia tohto článku vyplýva, že samotná pomoc pri karteli nespadá do jeho pôsobnosti, keďže toto ustanovenie sa týka len samotných účastníkov dohody alebo zosúladeného postupu. V prejednávanom prípade dohoda obmedzujúca hospodársku súťaž spočívala v kartelovej dohode medzi výrobcami, ktorej predmetom bolo určovanie cien, ako aj rozdelenie a pridelenie dodávateľských kvót a zákazníkov. Správanie odvolateľky nemožno označiť za účasť na takom súhlasnom prejave vôle, lebo bolo zamerané len na poskytovanie služieb pre uvedenú kartelovú dohodu. V súlade s judikatúrou Súdneho dvora pritom existencia dohody predpokladá zhodnú vôľu aspoň dvoch účastníkov.⁹

19. Odvolateľka tiež tvrdí, že podľa judikatúry Súdneho dvora si existencia dohody vyžaduje spoločnú vôľu správať sa na trhu určitým spôsobom. V prejednávanom prípade však zmluvy o službách uzavreté medzi ňou a každým z výrobcov nemali súvislosť s trhom, ktorú Súdny dvor vyžaduje. Neexistuje nijaká priama väzba medzi uvedenými zmluvami a zisteným obmedzovaním hospodárskej súťaže, ktoré bolo jediným výsledkom kartelovej dohody medzi výrobcami. Okrem toho odvolateľka nepôsobila na trhoch, ktoré predchádzajú trhom, ktorých sa týka kartel, nadväzujú na ne alebo sú vo vzťahu k nim vedľajšími trhmi.

8 — Rozsudok Komisia/Spojené kráľovstvo (32/79, EU:C:1980:189, bod 46).

9 — Rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 79) a Komisia/Volkswagen (C-74/04 P, EU:C:2006:460, bod 37).

20. Odvolateľka sa domnieva, že jej tiež nemožno vyčítať, že sa zúčastnila na „zosúladenom postupe“. Neprestala sa totiž správať na trhu nezávisle ani neobmedzila toto svoje nezávislé správanie na základe koordinácie alebo spolupráce s výrobcami, ako to vyžaduje judikatúra.

21. Odvolateľka navyše uvádza, že jej skutky „pomocníka“ by bolo možné sankcionovať v súlade s požiadavkami zásady zákonnosti nanajvýš vtedy, ak by v čase kartelu existovala ustálená judikatúra, z ktorej by sa dala dostatočne jasne vyvodiť zodpovednosť za porušenie.¹⁰ Odvolateľka pritom poukazuje na to, že pred vydaním rozsudku AC-Treuhand I neexistovala v tejto súvislosti nijaká judikatúra. Okrem toho tak z tohto rozsudku, ako aj z rozhodnutia Komisie, z ktorého uvedený rozsudok vychádza¹¹, vyplýva, že rozhodnutie Komisie stíhať poradenský podnik predstavuje zmenu jej predchádzajúcej rozhodovacej praxe.

22. Odvolateľka napokon zastáva názor, že úvahy týkajúce sa vhodnosti v oblasti hospodárskej súťaže nemôžu viesť k porušeniu zásady zákonnosti prostredníctvom extenzívneho výkladu článku 81 ods. 1 ES. V prejednávanom prípade vzniká jedine otázka, či pomocné služby poskytnuté odvolateľkou možno sankcionovať na základe článku 81 ods. 1 ES, a nie či sú hodné sankcie.

23. Komisia sa domnieva, že prvý odvolací dôvod treba zamietnuť ako nedôvodný.

24. V prvom rade poukazuje na to, že zásada zákonnosti zakotvená v článku 49 ods. 1 Charty zahŕňa zásadu presnosti, zákazu analogického prístupu a zásadu zákazu retroaktivity. Článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 v spojení s článkom 81 ES však nie sú súčasťou „tvrdého jadra“ trestného práva, takže zásady, ktoré platia v trestnom práve, sa v tomto prípade nemusia v celom rozsahu uplatniť. To nie je v rozpore s už citovaným rozsudkom A. Menarini Diagnostics S.r.l. v. Taliansko, keďže v tomto rozsudku bolo konanie, v rámci ktorého sa ukladajú pokuty na základe kartelového práva, označené za konanie administratívnej povahy a až následne v ňom bolo poznamenané, že uložené sankcie môžu mať trestnoprávnu povahu.

25. Zásady presnosti a zákazu analogického prístupu v každom prípade neodporujú postupnému objasňovaniu presného obsahu trestnoprávnych noriem prostredníctvom judikatúry. Okrem toho, hoci zásada zákazu retroaktivity môže brániť retroaktívnemu uplatneniu nového výkladu trestnoprávnej normy, ktorý nie je primerane predvídateľný, táto predvídateľnosť závisí okrem iného od obsahu a oblasti uplatňovania predmetnej normy, ako aj od toho, akým subjektom je určená. Ak navyše určitá trestnoprávna norma vzhľadom na jednoznačnosť jej znenia už spĺňa zásadu presnosti, na to, aby bola dodržaná zásada prednosti, už netreba použiť výkladovú judikatúru.¹²

26. Komisia ďalej poukazuje na to, že tvrdenia odvolateľky, ktorých cieľom je dosiahnuť príliš reštriktívny výklad kritéria „dohody medzi podnikateľmi“ stanoveného v článku 81 ES, nemožno uznať, keďže zákaz uvedený v tomto ustanovení sa v skutočnosti vzťahuje aj na cieľový prenos úloh kartelu na podnik, ktorý je poskytovateľom služieb, na účely efektívnej realizácie kartelu.

27. V tejto súvislosti Komisia po prvé tvrdí, že formulácia článku 81 ES je veľmi široká a môže zahŕňať každý spoločný zhodný prejav vôle alebo každé koordinované alebo zosúladené správanie aspoň dvoch podnikov.¹³ Keďže služby poskytované odvolateľkou objektívne a subjektívne podporovali dva kartely na trhoch s tepelnými stabilizátormi, medzi odvolateľkou a ostatnými účastníkmi kartelov existuje zhoda vôle, ktorá sa vyžaduje na existenciu dohody.

10 — Rozsudok Evonik Degussa/Komisia (C-266/06 P, EU:C:2008:295).

11 — Už citované rozhodnutie 2005/349/ES.

12 — Rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 217 a nasl.).

13 — Rozsudok Consten a Grundig/Komisia (56/64 a 58/64, EU:C:1966:41).

28. Po druhé nie je rozhodujúce, či obmedzenie hospodárskej súťaže na trhoch s tepelnými stabilizátormi predstavuje hlavný alebo vedľajší cieľ správania odvolateľky alebo či existuje priama väzba medzi týmto správaním a uvedeným obmedzením hospodárskej súťaže. Hoci „dohoda“ sa v judikatúre opisuje spravidla ako „spoločná vôľa správať sa na trhu určeným spôsobom“, neznamená to, že potrebná zhoda vôle nevyhnutne musí mať v prípade všetkých účastníkov účel spojený s daným trhom alebo že jej cieľom musí byť obmedzenie slobody konania všetkých účastníkov. Tiež je nepodstatné, že odvolateľka nepôsobila na trhoch, na ktorých existoval kartel, ani na vedľajších alebo novovznikajúcich trhoch, keďže zosúladené služby odvolateľky objektívne a subjektívne viedli k obmedzeniu hospodárskej súťaže prostredníctvom kartelov týkajúcich sa tepelných stabilizátorov.

29. Po tretie, čo sa týka otázky, či odvolateľka v čase kartelu mohla primerane predvídať použitý výklad, Komisia poukazuje na to, že už v rozhodnutí prijatom v roku 1980¹⁴, teda pred začatím porušení, o ktoré ide v prejednávanej veci, konštatovala, že protisúťažné služby poskytované spoločnosťou, ktorá pôsobí v oblasti administratívneho riadenia, porušujú článok 81 ES.

30. Po štvrté Komisia tvrdí, že Všeobecný súd vôbec nerozšíril uplatnenie článku 81 ES nad rámec obmedzení jeho znenia, ale naopak tým, že vychádzal z účelu a ochranného zámeru práva hospodárskej súťaže, sa vyslovil v neprospech teleologického obmedzenia tejto normy a tým, že uviedol úvahy týkajúce sa potrebného účinku článku 81 ES, sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia.

B – Posúdenie

31. Pri skúmaní prvého odvolacieho dôvodu vznikajú dve otázky.

32. Prvou otázkou je, či sa článok 81 ods. 1 ES môže uplatniť na podnik, ktorý – tak ako odvolateľka – nepôsobí na predmetnom trhu alebo na súvisiacich trhoch a ktorý *stricto sensu* neuzavrel dohodu obmedzujúcu hospodársku súťaž, ani sa nezúčastnil na zosúladených postupoch na týchto trhoch.

33. Druhou otázkou, ktorá závisí od prvej otázky a ktorá má zmysel len v prípade, ak by sa dospelo k záveru, že správanie odvolateľky spadá pod zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES, sa má určiť, či v prejednanom prípade odvolateľka mohla primerane predvídať, že sa na ňu v zásade vzťahuje zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES.

34. Z dôvodov, ktoré uvediem ďalej, som pevne presvedčený, že na prvú otázku treba odpovedať záporne – a teda že netreba odpovedať na druhú otázku. Najprv sa zameriam na rozsah, ktorý treba pripísať článku 81 ods. 1 ES, a následne sa budem zaoberať veľmi špecifickou situáciou odvolateľky.

1. Rozsah zákazu kartelov zakotveného v Zmluvách: zákaz zosúladených konaní, ktoré majú na základe hospodárskej analýzy obmedzujúci vplyv na hospodársku súťaž

35. Považujem za užitočné pripomenúť, že Všeobecný súd odôvodnil možnosť sankcionovať podnik, ktorý sa nachádza v situácii odvolateľky, v bodoch 43 a 44 napadnutého rozsudku odkazom na úvahy, ktoré použil Súd prvého stupňa vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok AC-Treuhand I.

14 — Rozhodnutie Komisie 80/1334/EHS zo 17. decembra 1980 o konaní podľa článku 85 zmluvy o EHS (IV/29.869 – Liatinové sklo v Taliansku) [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 383, s. 19).

36. Týmto rozsudkom Súd prvého stupňa potvrdil zásadu zodpovednosti spoločnosti AC-Treuhand za porušenie článku 81 ods. 1 ES. Konania vytýkané odvolateľke boli veľmi podobné tým, o ktoré ide v prejednávanom prípade. Vytýkalo sa jej, že zohrávala kľúčovú úlohu v karteli týkajúcom sa organických peroxidov tým, že organizovala stretnutia výrobcov, archivovala určité tajné listiny týkajúce sa kartelu, zhromažďovala a spracovávala určité číselné údaje a plnila určité logistické úlohy a úlohy tajomníka súvisiace s organizovaním stretnutí.

37. Dôvody, z ktorých Súd prvého stupňa vychádzal v rozsudku AC-Treuhand I, možno v podstate zhrnúť takto.

38. V prvom rade by sa mal pojem „dohoda“ uvedený v článku 81 ES chápať extenzívne. Existencia „spoločnej vôle“ správať sa na trhu určitým spôsobom je postačujúca a nemožno vyžadovať dokonalú zhodu medzi relevantným trhom, na ktorom je aktívny podnik, ktorý je „páchateľom“ obmedzenia hospodárskej súťaže, a trhom, na ktorom má k tomuto obmedzeniu dôjsť. Každé správanie koordinované so správaním iných podnikov, ktoré má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže na relevantnom trhu, teda môže porušiť zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES (pozri body 117 až 122 rozsudku AC-Treuhand I).

39. V druhom rade nie je vylúčené, aby sa podnik mohol zúčastniť na vykonaní obmedzenia hospodárskej súťaže, aj keď neobmedzuje svoju vlastnú slobodu konať na trhu, na ktorom je predovšetkým aktívny. Každý iný výklad by mohol viesť k zmenšeniu rozsahu zákazu uvedeného v článku 81 ods. 1 ES v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore s jeho potrebným účinkom, vzhľadom na to, že by nebolo možné stíhať aktívne prispievanie podniku k obmedzovaniu hospodárskej súťaže (pozri body 124 až 128 rozsudku AC-Treuhand I).

40. V treťom rade na preukázanie účasti podniku na kartelovej dohode a vyvodenie jeho zodpovednosti za toto konanie stačí, aby Komisia dokázala, že podnik mal úmysel svojím vlastným správaním, hoci aj podriadeným, vedľajším alebo pasívnym spôsobom, prispieť k spoločným sledovaným cieľom a že tento podnik mal vedomosť o podstatných úkonoch, ktoré ostatné podniky plánovali alebo vykonali, alebo že ich mohol primerane predvídať a bol pripravený podstúpiť riziko, ktoré predstavovali. Tieto zásady sa uplatňujú *mutatis mutandis* na účasť podniku, ktorého hospodárska činnosť a profesionálna odbornosť mu umožňujú, že nemôže nepoznať protisúťažný charakter predmetných konaní a spáchaniu porušenia tak poskytnúť nezanedbateľnú podporu (pozri body 129 až 136 rozsudku AC-Treuhand I).

41. V štvrtom rade Všeobecný súd v bode 164 uvedeného rozsudku AC-Treuhand I konštatoval, že rozhodovacia prax Komisie dodržiavaná počas viac ako dvadsiatich rokov, ktorá sa obmedzovala na to, že neodsudzovala a nesankcionovala poradenské podniky podieľajúce sa na kartelových dohodách, pričom však neodmietla myšlienku, že možno vyvodit' ich zodpovednosť za porušenie, nemohla mať za následok vznik odôvodneného očakávania, že Komisia sa v budúcnosti zdrží stíhania a sankcionovania poradenských podnikov, ak sa tieto podniky zúčastnia na kartelovej dohode. Skutočnosť, že pokuta uložená v tomto prípade bola veľmi nízka, nie je rozhodujúca pre prejednávaný prípad, keďže ako Komisia správne tvrdí, išlo o sankcionovanie subjektov, najmä poradenských spoločností, v prípade ktorých sa v minulosti rozhodlo, že ich prípadná účasť na činnostiach kartelu sa nebude sankcionovať.

42. Tieto úvahy, z ktorých vyplýva tvrdenie, že článok 81 ES v konečnom dôsledku stanovuje len málo obmedzení, pokiaľ ide o povahu protisúťažných správani, ktoré môžu spadať pod zákaz uvedený v odseku 1 citovaného článku, podľa môjho názoru vôbec nezohľadňujú rozsah tohto zákazu a cieľ, ktorý má tento zákaz dosiahnuť.

43. Podľa článku 81 ods. 1 ES „nasledujúce sa zakazuje ako nezlučiteľné s vnútorným trhom: všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“¹⁵.

44. Hoci sa môže zdať, že je to z mnohých hľadísk samozrejme, pripomínam, že článok 81 ES, tak ako článok 82 ES, stanovuje určité pravidlá, ktoré sú určené podnikom s cieľom zakázať konania, o ktorých je preukázané alebo v prípade ktorých sa možno na základe hospodárskej analýzy oprávnene domnievať, že poškodzujú hospodársku súťaž.

45. Cieľ pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže vo všeobecnosti spočíva v zabezpečení toho, aby účinky voľnej hospodárskej súťaže, ktoré sú spojené s otvorením trhov, neboli skreslené opatreniami v širokom zmysle slova, ktoré vedú k zvýhodneniu alebo znevýhodneniu určitých podnikov a ktoré v konečnom dôsledku poškodzujú spotrebiteľov.

46. Bez ohľadu na to, či sa konštatuje, že uvedené konania majú protisúťažný cieľ, alebo skôr protisúťažný následok, zákaz konaní, na ktoré sa vzťahujú pravidlá Zmlúv určené pre podniky, vychádza z myšlienky, že tieto konania majú škodlivé následky pre riadne fungovanie normálnej hospodárskej súťaže.

47. Na to, aby bol podnik zodpovedný za porušenie článku 81 ods. 1 ES, je potrebné určiť, do akej miery zosúladil svoje konanie s konaním iných podnikov, aby tak prestal predstavovať konkurenčnú hrozbu pre tieto podniky.

48. V tomto zmysle Súdny dvor už veľmi dávno pripomenul potrebu použitia hospodárskej analýzy, osobitne s prihliadnutím na postavenie a význam účastníkov na trhu s dotknutými výrobkami alebo službami.¹⁶ V súvislosti s metodológiou určovania zosúladených konaní, ktoré majú protisúťažný cieľ, Súdny dvor celkom nedávno tiež pripomenul význam, ktorý treba pri určovaní konkurenčných hrozieb pre podniky pripísať hospodárskej analýze a skúsenosti.¹⁷

49. Tak Komisia¹⁸, ako aj Súdny dvor tiež opakovane zdôraznili, že predpokladom uplatniteľnosti ustanovení Zmluvy zakazujúcich protisúťažné kartely je citelné ovplyvnenie postavenia tretích osôb „na trhu“.

15 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

16 — Pozri rozsudok LTM (56/65, EU:C:1966:38), v ktorom sa síce uvádza, že článok 85 ods. 1 Zmluvy ES (zmenený na článok 81 ods. 1 ES) vôbec nestanovoval rozdiel podľa toho, či sa účastníci nachádzajú v rovnakom štádiu (takzvané „horizontálne“ dohody), alebo v rôznych štádiách (takzvané „vertikálne“ dohody) hospodárskeho procesu, ale Súdny dvor v ňom spresnil, že hospodársku súťaž, ktorej porušenie sa namietá, treba chápať v reálnom rámci, v ktorom by sa uplatňovala, ak by nedošlo k uzavretiu spornej dohody (pozri najmä strany s. 358 a 360 rozsudku).

17 — Pozri rozsudok CB/Komisia (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 51).

18 — Pozri najmä oddiel I bod 2 oznámenia Komisie z 3. septembra 1986 o dohodách menšieho významu, na ktoré sa nevzťahuje článok 85 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES C 231, s. 2), podľa ktorého „zakázané sú len dohody, ktoré majú citelný vplyv na trhové pomery, to znamená, že citelne menia postavenie tretích podnikov a spotrebiteľov na trhu, teda ich odbyt alebo ich zdroje zásobovania [neoficiálny preklad]“. Oznámenie Komisie o dohodách menšieho významu, ktoré neobmedzujú významne hospodársku súťaž podľa článku 81 ods. 1 [ES] (*de minimis*) (Ú. v. ES C 368, 2001, s. 13; Mim. vyd. 08/002, s. 125) obsahuje podobné úvahy v bode I a okrem iného stanovuje, že „Súdny dvor... vysvetlil, že [článok 81 ods. 1 ES] nie je uplatniteľný, ak nie je znateľný účinok dohody na obchod v rámci spoločenstva alebo na hospodársku súťaž“.

50. Na uplatnenie zákazu, ktorý v tejto súvislosti stanovujú Zmluvy, sa teda prinajmenšom vyžaduje, aby konania podnikov, na ktoré sa vzťahujú Zmluvy, boli *spôsobilé odstrániť konkurenčnú hrozbu alebo prekážku, ktorá v zásade existuje na trhu*. Hoci povaha prostriedkov použitých podnikmi v konečnom dôsledku nie je rozhodujúca,¹⁹ napriek tomu je potrebné, aby z nich vyplynul hospodársky tlak spôsobilý obmedziť hospodársku súťaž.²⁰

51. Inak povedané, jedným z predpokladov účasti na kartelovej dohode s cieľom alebo následkami, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž, je, aby dotknutý podnik za normálnych trhových pomerov predstavoval konkurenčnú hrozbu („competitive constraint“) pre ostatných účastníkov kartelovej dohody. Dotknutý podnik môže predstavovať takú hrozbu len v prípade, ak predstavuje konkurenčný tlak, ktorý stojí za to obmedziť.

52. V tomto zmysle má vymedzenie relevantného trhu kľúčový význam tak v rámci uplatňovania článku 82 ES, ako aj v rámci uplatňovania článku 81 ods. 1 ES. Hoci vymedzenie relevantného trhu je v rámci uplatňovania článku 81 ES zriedkakedy sporné, jeho cieľom je vždy systematicky určiť hrozby, ktoré pre predmetné podniky vyplývajú z hospodárskej súťaže.²¹

53. V tejto súvislosti uvádzam, že hoci je správne tvrdiť, že európske právo v oblasti hospodárskej súťaže nevyžaduje, aby všetci účastníci kartelovej dohody vykonávali hospodársku činnosť na trhu, ktorého sa týka kartelová dohoda, toto právo naopak vyžaduje, aby sa určilo, v akom zmysle má uzavretie spornej dohody cieľ alebo následok, ktorý obmedzuje hospodársku súťaž na konkrétnom relevantnom trhu.

54. Nejde len o to, či podniky, ktoré môžu uzavrieť zakázanú kartelovú dohodu v zmysle článku 81 ES, môžu pôsobiť na rozdielnych trhoch, ale o to, či môžu pre seba navzájom predstavovať konkurenčné hrozby. Hoci je pravda, že hospodárskou súťažou uvedenou v článku 81 ods. 1 ES nie je len hospodárska súťaž, ktorá by mohla existovať medzi účastníkmi dohody, ale aj hospodárska súťaž, ktorá by mohla existovať medzi jedným z nich a tretími osobami,²² tiež sa vyžaduje, aby dotknutý subjekt bol schopný prijímať alebo zakladať záväzky protisúťažnej povahy.

55. Domnievam sa, že táto požiadavka vyplýva nielen z teleologického výkladu článku 81 ods. 1 ES, ale aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, osobitne pokiaľ ide o obmedzenia vertikálnej povahy, od vydania rozsudku Consten a Grunding/Komisija²³. Súdny dvor, ktorý pripomenul, že vzhľadom na to, že článok 85 Zmluvy (zmenený na článok 81 ES), ktorý všeobecne odkazuje na všetky dohody, ktoré skresľujú hospodársku súťaž v rámci spoločného trhu, nestanovil nijaké rozlišovanie medzi týmito dohodami podľa toho, či sú uzavreté medzi konkurujúcimi si subjektmi v tom istom štádiu, alebo medzi subjektmi, ktoré si nekonkurujú a nachádzajú sa v odlišných štádiách, neskôr vo svojich úvahách spresnil, do akej miery konania, o ktoré išlo v posudzovanom prípade, teda dohody o výhradnej koncesii uzavreté medzi poskytovateľom koncesie a koncesionárom, mohli mať za následok obmedzenie hospodárskej súťaže týkajúcej sa predmetných výrobkov, ktorá existovala medzi koncesionármi a tretími osobami, ktoré im konkurovali. Situácia vytvorená uvedenými dohodami viedla okrem iného k rozdeleniu domácich trhov s predmetnými výrobkami a umožnila uplatňovať v prípade týchto výrobkov ceny, ktoré nepodliehali účinnej hospodárskej súťaži.

56. Prípado, o ktorý ide v prejednávanej veci, preskúvam vzhľadom na tieto úvahy.

19 — V tejto súvislosti sa všeobecne uznáva, že článok 81 ES sa týka rozličných foriem protisúťažných konaní, ktoré majú podobu viac či menej formálnych dohôd, alebo aj zosúladených postupov, ktoré nie sú upravené v zmluvách v pravom zmysle slova. Postačuje totiž, ak sú predmetné protisúťažné konania výrazom zhodnej vôle aspoň dvoch účastníkov, pričom forma, v ktorej je táto zhoda vyjadrená, nie je ako taká rozhodujúca (pozri najmä rozsudok Komisia/Volkswagen, C-74/04 P, EU:C:2006:460, bod 37).

20 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mayras v spojených veciach Suiker Unie a i./Komisia (40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, EU:C:1975:78).

21 — Pozri v tejto súvislosti rozsudok Erste Group Bank a i./Komisia (C-125/07 P, C-133/07 P a C-137/07 P, EU:C:2009:576, bod 60).

22 — Rozsudok Taliansko/Rada a Komisia (32/65, EU:C:1966:42).

23 — 56/64 a 58/64, EU:C:1966:41, s. 493.

2. Uplatnenie na prejednávany prípad

57. V prejednanom prípade má Súdny dvor vyriešiť otázku, či možno článok 81 ES uplatniť na správanie tzv. „cartel facilitators“, teda na subjekty, ktoré pomáhajú uskutočniť dohodu obmedzujúcu hospodársku súťaž okrem iného tým, že organizujú stretnutia medzi súťažiteľmi a poskytujú služby v rámci protisúťažných dohôd.

58. V bode 381 sporného rozhodnutia Komisia opísala úlohu odvolateľky takto:

„Zo skutočností spomenutých v odôvodneniach 356 až 359 vyplýva, že AC-Treuhand zohrávala významnú úlohu pri organizovaní a vedení stretnutí. AC-Treuhand podrobne poznala obsah protisúťažných dohôd a v skutočnosti veľmi odborne zostavovala a rozširovala všetky informácie o cenách, kvótach a zákazníkoch. Mala právomoc vykonávať kontroly v priestoroch podnikov, ktoré boli účastníkmi kartelových dohôd. Ako základ pre rokovania a dohody mohli slúžiť len údaje, ktoré napokon schválila AC-Treuhand. AC-Treuhand dala k dispozícii svoje priestory s cieľom umožniť utajenie kartelových dohôd. V oboch kartelových dohodách bolo jej úlohou brániť odhaleniu dvoch predmetných porušení. Jej úlohou ako moderátora bolo podporovať kompromisy s cieľom umožniť uzavretie protisúťažných dohôd. AC-Treuhand dala svoje služby, svoje odborné znalosti a svoje zázemie k dispozícii týmto dvom kartelom, aby ich mohli využívať...“

59. Treba konštatovať, že skutočnosti vytýkané odvolateľke spočívajú v určitom súbore konaní bez toho, aby jej úloha bola právne a jednoznačne objasnená ako úloha páchatela (účastníka), alebo ako úloha pomocníka (alebo osoby, ktorá uľahčila spáchanie porušenia).²⁴

60. Z tohto opisu situácie odvolateľky teda – nadväzujúc na to, čo bolo uvedené vyššie – vyplýva predovšetkým otázka, či podnik, ktorý nepôsobí na danom trhu alebo na susediacom trhu, možno stíhať ako páchatela porušenia článku 81 ods. 1 ES, a ďalej či prichádza do úvahy stíhanie takého subjektu ako pomocníka pri protisúťažných konaniach.

a) Môže byť spoločnosť, ktorá nepôsobí na dotknutom trhu alebo na súvisiacich trhoch, *páchatelom* porušenia zákazu kartelov?

61. Ako som už spomenul vyššie, článok 81 ods. 1 ES zakazuje jedine dohody a zosúladené postupy, ktoré majú za cieľ alebo následok obmedzovanie hospodárskej súťaže.

62. Na to, aby stíhaná osoba alebo stíhaný subjekt mohli obmedzovať hospodársku súťaž, musia byť schopní predstavovať za normálnych okolností konkurenčnú hrozbu („*competitive constraint*“) pre subjekty pôsobiace na trhu, pričom túto hrozbu možno odstrániť alebo obmedziť zosúladeným konaním.

63. Bez ohľadu na to, či daný podnik pôsobí na tom istom trhu alebo v tom istom štádiu ako podniky, ktoré sú členmi kartelu, je teda tiež potrebné určiť, do akej miery bola hospodárska súťaž, ktorá existuje na trhu s dotknutými výrobkami, potenciálne obmedzená alebo odstránená z dôvodu účasti daného podniku.

24 — V odôvodnení 668 sporného rozhodnutia, ktoré sa týka určenia výšky pokút, sa však uvádza, že AC-Treuhand bola sankcionovaná za jej „priamu účasť“ na kartelových dohodách počas týchto období.

64. V prejednávacom prípade sa sotva dá pochybovať o tom, že AC-Treuhand možno vo všeobecnosti označiť za podnik v tom zmysle, že predstavuje hospodársku jednotku tvorenú jednotnou organizáciou osobných, hmotných a nehmotných prvkov, ktoré dlhodobo sledujú konkrétny hospodársky cieľ. Ako totiž vyplýva z bodu 6 napadnutého rozsudku, ide o spoločnosť, ktorá vykonáva hospodársku činnosť spočívajúcu najmä v poskytovaní služieb na poradenskom trhu.²⁵

65. Je však potrebné konštatovať, že v prejednávanej veci ju nemožno považovať za podnik pôsobiaci na relevantnom trhu alebo na súvisiacom trhu. V prejednávacom prípade vystupovala v postavení poradcu, ale neprevzala ani neprijala nijaký protisúťažný záväzok. Ani len potenciálne nepôsobí na predmetných trhoch, ktorými sú trhy s veľmi špecifickými výrobkami, konkrétne s tepelnými stabilizátormi určitého typu, ale len v oblasti svojej činnosti, konkrétne v rámci poskytovania poradenských služieb.

66. Zdá sa, že jedinými dohodami, ktorých účastníkom je prípadne AC-Treuhand, sú dohody o poskytovaní služieb, ktoré uzavrela s podnikmi zúčastnenými na kartelovej dohode týkajúcej sa tepelných stabilizátorov. Naopak nemožno ju považovať za úplného člena kartelu vymedzeného v článku 1 sporného rozhodnutia, teda súboru dohôd a zosúladených postupov týkajúcich sa konkrétnych tepelných stabilizátorov, spočívajúceho v podstate v určovaní cien, rozdelení trhov, ako aj zákazníkov a vo výmene citlivých obchodných informácií.

67. Predmetom dohôd uzavretých medzi spoločnosťou AC-Treuhand a podnikmi pôsobiacimi na danom trhu bolo jedine poskytovanie služieb, ktoré síce súvisia s realizáciou kartelu, ale ktoré sa ako také odlišujú od konaní vytýkaných členom kartelu.

68. Komisia navyše netvrdila a už vôbec nepreukázala, že AC-Treuhand predstavovala hrozbu, ktorá z hospodárskej súťaže v zásade vyplýva pre podniky, ktoré sú členmi kartelu. Keďže AC-Treuhand sama osebe nepredstavuje takú hrozbu pre členov kartelu zisteného v odvetví tepelných stabilizátorov, jej konania ako také nemohli obmedzovať hospodársku súťaž, a teda spadať pod zákaz kartelov uvedený v článku 81 ods. 1 ES.

69. Aj za predpokladu, že by sa preukázalo, že činnosti vykonávané spoločnosťou AC-Treuhand mali kladný vplyv na fungovanie kartelu, keďže zvyšovali jeho účinnosť a utajovali ho, účinky predmetných činností na hospodársku súťaž vyplývajú *vylučne* z konaní členov kartelu. Ak AC-Treuhand za normálnych okolností nepredstavuje hrozbu, ktorá z hospodárskej súťaže vyplýva pre predmetné podniky, činnosti vykonávané touto spoločnosťou tiež nemôžu obmedzovať hospodársku súťaž.

70. Bez ohľadu na to, že v Zmluve je použitá veľmi široká formulácia, preto nemožno posudzovať z hľadiska zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES dohody, ktoré samy osebe nemajú za cieľ alebo následok obmedzovanie hospodárskej súťaže, ale ktoré sa týkajú služieb, ktoré majú uľahčiť účastníkom dohody, ktorá obmedzuje hospodársku súťaž, uskutočňovanie protiprávných konaní.²⁶ Pokiaľ podnik nemá ozajstnú schopnosť obmedziť hospodársku súťaž, samotný zámer obmedziť ju nemôže stačiť.

71. Ak by si Súdny dvor osvojil prístup, ktorý v prejednávanej veci presadzuje Komisia a ktorý potvrdil Všeobecný súd, metodológia určovania protisúťažných konaní upravených v Zmluvách by bola vážne narušená. Podľa môjho názoru by z tohto prístupu vyplynulo také odčlenenie predmetných konaní od potreby určiť obmedzenie hospodárskej súťaže v hospodárskom zmysle slova, ktoré by spôsobilo, že vymedzenie relevantného trhu a určenie konkurenčných hrozieb, ktoré v zásade existujú na tomto trhu, by bolo úplne zbytočné.

25 — Pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Wouters a i. (C-309/99, EU:C:2002:98, bod 47 a citovanú judikatúru).

26 — Ako Súdny dvor už veľmi dávno spomenul, hoci všeobecná povaha formulácie použitej v Zmluve v súvislosti so zákazom kartelov svedčí o zámere zahrnúť všetky kategórie kartelov, reštriktívna povaha článku 81 ods. 1 ES je nezlučiteľná s akýmkoľvek rozšírením zákazu zakotveného v tomto ustanovení nad rámec troch kategórií kartelov, ktoré sú v ňom taxatívne vymedzené (pozri rozsudok Parke, Davis and Co., 24/67, EU:C:1968:11, s. 109).

72. Toto odčlenenie by mohlo byť problematické nielen v rámci zisťovania zosúladených konaní, na ktoré sa vzťahuje článok 81 ES, ale analogicky aj v prípade zneužití dominantného postavenia, ktoré spadajú pod zákaz stanovený v článku 82 ES. V konečnom dôsledku nemožno vôbec vylúčiť, že správanie osoby, ktorá uľahčila spáchanie porušenia, spočívajúce napríklad v strategickom poradenstve alebo v hospodárskych analýzach, by bolo tiež sankcionované v rámci uplatňovania článku 82 ES.

73. V rámci uplatňovania článku 81 ES by tak napríklad mohlo stačiť preukázať, že podnik zblízka alebo zďaleka uľahčoval alebo pomáhal podnikom, ktoré sa na danom trhu správali zosúladeným spôsobom, pričom by sa nevyžadovalo, aby bez ohľadu na jeho prítomnosť na tomto trhu bol skutočne schopný vyvíjať nejaký konkurenčný tlak na podniky, ktoré pôsobia alebo chcú pôsobiť na uvedenom trhu, teda neposudzovala by sa hospodárska sila kartelu.²⁷ V tom istom zmysle by bolo možné vytýkať jednému alebo viacerým obchodným partnerom, že sa podieľali na zneužití dominantného postavenia, nezávisle od skúmania otázky, či tento partner skutočne má také postavenie na presne vymedzenom trhu a či bol schopný skutočne obmedziť hospodársku súťaž, ktorá existovala na danom trhu.

74. Domnievam sa, že Všeobecný súd tým, že potvrdil záver, ku ktorému v tejto súvislosti dospela Komisia, nerešpektoval znenie článku 81 ods. 1 ES vykladané z hľadiska zásady zákonnosti.

75. Za týchto okolností v zásade nie je potrebné určiť, či – ako to tvrdí Komisia – odvolateľka mohla rozumne predpokladať, že sa na ňu v zásade vzťahuje zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES.

76. Vzhľadom na všetky tieto úvahy zastávam názor, že Komisia nemohla vyvodiť priamu zodpovednosť spoločnosti AC-Treuhand za porušenie článku 81 ods. 1 ES.

77. Je možné vyvodiť voči nej zodpovednosť z iného dôvodu? Túto otázku preskúmam v nasledujúcich bodoch.

b) Môže byť spoločnosť, ktorá nepredstavuje konkurenčnú hrozbu pre členov kartelu, *pomocníkom* pri porušení zákazu kartelov?

78. Hoci zodpovednosť podniku, akým je AC-Treuhand, ako hlavného páchatela treba podľa môjho názoru vylúčiť, keďže tento podnik nepôsobí na relevantnom trhu ani na trhoch súvisiacich s kartelom, vzniká ešte otázka, či možno vyvodiť jeho zodpovednosť za pomoc pri spáchaní porušenia, pričom poukážem na to, že – na rozdiel od rozsudku AC-Treuhand I (pozri najmä bod 133) – tento pojem v spornom rozhodnutí a v napadnutom rozsudku nie je výslovne použitý.

79. Na prvý pohľad je táto myšlienka veľmi lákavá. Pomoc pri spáchaní porušenia sa totiž vo všeobecnosti chápe ako každý príspevok pri spáchaní porušenia, najmä poskytnutím pomoci alebo podpory páchatelovi porušenia. Pomocníkom v trestnom práve mnohých členských štátov je každý, kto bez toho, aby naplnil skutkovú podstatu trestného činu, svojím aktívnym a najčastejšie aj úmyselným konaním pomohol pri jeho spáchaní alebo ho uľahčil.

80. Skutočnosti vytýkané spoločnosti AC-Treuhand (organizovanie stretnutí, distribúcia a archivovanie dokumentácie, rôzna pomoc a činnosti na utajenie kartelu) by na prvý pohľad mohli spadať do tejto kategórie, lebo správanie uvedenej spoločnosti celkom zjavne spočívalo v pomoci členom kartelu pri vytvorení a uskutočnení kartelu.

27 — Pokiaľ ide o príklad tohto rizika, pozri najmä rozsudky Deltafina/Komisia (T-29/05, EU:T:2010:355, bod 45 a nasl.) a Gütermann/Komisia (T-456/05 a T-457/05, EU:T:2010:168, bod 53).

81. Faktom však zostáva, že vzhľadom na to, že konania, ktoré sa v prejednávanej príhode považujú za protiprávne, nie sú presne vymedzené a kvalifikované, taký záver len ťažko prichádza do úvahy. V tejto súvislosti sa navyše vôbec netvrdilo, že úloha, ktorú zohrávala AC-Treuhand, bola druhoradá alebo vedľajšia v porovnaní s úlohou, ktorú zohrávali podniky, ktoré boli členmi kartelu, ktorého sa týka sporné rozhodnutie.

82. Predovšetkým poukazujem aj na to, že – pokiaľ sa nemýlim – hoci sa v oblasti trestného práva takmer jednomyselne uznáva rozdiel medzi „páchateľom“ trestného činu a „pomocníkom“ pri jeho spáchaní, taký rozdiel v oblasti správneho práva spravidla neexistuje. Ako pritom Súdny dvor viackrát potvrdil – hoci sa o tom diskutovalo – právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže má administratívnu povahu. Použitie pojmu pomoc pri spáchaní porušenia teda v tejto súvislosti v zásade nemá zmysel. Hoci v práve členských štátov predsa existujú situácie, v ktorých sa stanovili sankcie pre osoby alebo subjekty, ktoré poskytli pomoc pri spáchaní porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, prípady, ktoré sa mi podarilo nájsť, sú zriedkavé, vzťahujú sa na špecifické vnútroštátne ustanovenia²⁸ alebo priamo vychádzajú z rozsudku AC-Treuhand I.²⁹

83. Také vyodenie zodpovednosti v každom prípade nevyplýva zo znenia článku 81 ES ani z predpisov prijatých na jeho vykonanie.

84. Vzhľadom na všetky tieto úvahy zastávam názor, že za súčasného stavu práva Únie stížanie spoločnosti AC-Treuhand na základe článku 81 ods. 1 ES nemá právny základ.

85. Tým nemožno vylúčiť možnosť, aby konania spočívajúce v pomoci pri spáchaní porušenia vytýkané spoločnosti AC-Treuhand boli v budúcnosti sankcionované na základe osobitného ustanovenia.

86. V tejto súvislosti považujem za zaujímavé poukázať na to, že v niektorých členských štátoch sa zákonodarca rozhodol prijať osobitné pravidlá, ktorých cieľom je sankcionovať konania „osoby, ktorá uľahčila spáchanie porušenia“, čo sú pravidlá, ktoré najčastejšie patria do trestnoprávnej oblasti. Prípady Spojeného kráľovstva podľa môjho názoru svedčí o vnútorných obmedzeniach pravidiel hospodárskej súťaže pri posudzovaní konaní spočívajúcich v podpore uskutočnenia protisúťažných konaní, keďže zavedením osobitného trestného činu („*criminal cartel offence*“), upraveného článkom 188 Enterprise Act z roku 2002³⁰, ktorý nadobudol účinnosť v júni 2003, sa rozhodlo sankcionovať osobu, ktorá uľahčila spáchanie porušenia, vo veci nazývanej „kartel týkajúci sa morských palivových hadíc“³¹.

28 — Pozri najmä rozsudok Cour d'appel de Paris (Odvolací súd v Paríži) z 26. septembra 1991, v ktorom sa zvažovalo sankcionovanie advokáta za právnu konzultáciu týkajúcu sa mechanizmu zosúladených postupov, avšak rozhodlo sa, že táto konzultácia spadá pod profesijné tajomstvo. Treba spomenúť, že jednak článok L. 420.1 francúzskeho Obchodného zákonníka (Code de commerce), ktorý sa týka kartelov, nestanovuje ako podmienku uplatnenia tohto ustanovenia, aby boli účastníkmi podniky, a jednak článok L. 420-6 tohto zákonníka stanovuje možnosť potrestať peňažným trestom alebo trestom odňatia slobody „každú fyzickú osobu, ktorá sa podvodným spôsobom osobne a v rozhodujúcej miere podieľa na vytvorení, organizovaní alebo vykonaní [protisúťažných] postupov uvedených v článkoch L. 420-1 a L. 420-2“.

29 — Nederlandse Mededingingsautoriteit (holandský úrad pre hospodársku súťaž), teraz Autoriteit Consument & Markt, 12. júna 2009 sankcionoval inžiniersku spoločnosť za jej úlohu osoby, ktorá uľahčila spáchanie porušenia, v odvetví náterov (<https://www.acm.nl/en/publications/publication/6366/NMa-imposes-fine-on-two-cartels-and-cartel-facilitator-in-Dutch-painting-industry/>). Neskôr uložil pokutu 5 000 eur osobe, ktorá uľahčila spáchanie porušenia, v odvetví poľnohospodárstva (<https://www.acm.nl/en/publications/publication/6749/NMa-fines-two-cartels-in-agricultural-industry/>).

30 — Toto ustanovenie znie takto: „An individual is guilty of an offence if he dishonestly agrees with one or more other persons to make or implement, or to cause to be made or implemented, arrangements of the following kind relating to at least two undertakings“.

31 — Podľa rozhodnutia UK Office of Fair Trading boli fyzické osoby odsúdené za účasť na uvedenom karteli na tresty odňatia slobody až do troch rokov.

87. Podľa môjho názoru prináleží len normotvorcovi Únie stanoviť porušenie týkajúce sa pomocníkov pri porušeníach práva hospodárskej súťaže. V tejto súvislosti musím zdôrazniť, že je potrebné zosúladiť želanie inštitúcií, aby sa zabezpečila účinnosť politík, ktoré chcú viesť, s požiadavkami zákonnosti a právnej istoty. Ako zdôraznil jeden autor, doktrína potrebného účinku nesmie viesť Súdny dvor k tomu, aby vykladal ustanovenia Zmluvy v zmysle maximálneho rozšírenia právomocí inštitúcií, ale musí umožniť vykladať relevantné pravidlá v súlade s ich cieľom a účelom.³²

88. Zo všetkých týchto dôvodov sa domnievam, že prvý odvolací dôvod je dôvodný a že napadnutý rozsudok treba zrušiť bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o ostatných odvolacích dôvodoch.

89. Keďže podľa môjho názoru stav konania dovoľuje, aby Súdny dvor vo veci rozhodol, navyše navrhujem, aby Súdny dvor zrušil sporné rozhodnutie v rozsahu, v akom sa týka spoločnosti AC-Treuhand.

V – Návrh

90. So zreteľom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie zo 6. februára 2014, AC-Treuhand/Komisnia (T-27/10, EU:T:2014:59), sa zrušuje.
2. Rozhodnutie Komisie K(2009) 8682 v konečnom znení z 11. novembra 2009 týkajúce sa konania podľa článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/38.589 – Tepelné stabilizátory) sa zrušuje v rozsahu, v akom sa týka spoločnosti AC-Treuhand AG.
3. Európska komisia je povinná nahradiť trovy tak prvostupňového, ako aj odvolacieho konania.

32 — Pozri PESCATORE, P.: *Monisme et dualisme et „effet utile“ dans la jurisprudence de la Cour de justice de la Communauté européenne*. In: *Une communauté de droit*, 2003, s. 340.